

Základní škola a mateřská škola Tasov

Minimální preventivní program

Č.j.:ZŠMŠ-234/2017MART	Učinnost od:15.5.2017
Spisový znak: A 10	Počet příloh: 1 program akcí + 1 hodnocení programu
Změny:	
Zpracoval: Mgr. Irena Martincová, Mgr. Jana Křížová, Mgr. Helena Pechová	
Materiál připomínkovali: vedení školy, třídní učitelé, učitelé Ov, Rv	Ped. rada projednala a schválila:

Obsah

1. Úvod
2. Základní údaje o škole
3. Právní východiska
4. Personální zajištění prevence
5. Cíl minimálního preventivního programu
6. Analýza současného stavu
7. Spolupráce s rodiči
8. Volnočasové aktivity a akce organizované školou
9. Vzdělávání pedagogů
10. Metody práce
11. Znalostní kompetence žáků
12. Zařazování okruhů protidrogové prevence do tematických plánů
13. Záškoláctví
14. Šikanování
15. Spolupráce s odborníky a dalšími organizacemi
16. Plán činnosti a prevence sociálně patologických jevů
17. Standardní činnosti metodika prevence
18. Literatura pro oblast školního šikanování
19. Přílohy
20. Závěr.

1. Úvod

Problematika rizikového chování je společenským problémem. Drogy, alkohol, šikana a další rizikové chování se stále více projevují v základních školách. V současné době se stále více zabýváme novým jevem - kyberšikanou.

V pohledu pedagogických pracovníků je nutné zahájit primární prevenci v době základní školní docházky, některé projevy rizikového chování je třeba zachytit již v mateřské škole. Je třeba pravidelně a opakovaně poskytovat žákům informace o problematice všech projevů rizikového chování a jejich dopadů ve společnosti, o možnostech prevence, pomoci a nápravy. Škola připravila dlouhodobý program prevence rizikového chování a zapojila do něj rodiče, poradenská zařízení a ostatní veřejné složky. Program je určen pro všechny věkové kategorie, ale prevence nejzávažnějších projevů rizikového chování je cílená na žáky od 10 do 15 let.

2. Základní údaje o škole

Název školy	Základní škola a mateřská škola Tasov
Adresa školy	67675 Tasov 37
IČO	70281793
Telefon/fax	566547134
E-mail	Zs-tasov@cbox.cz
Adresa internetové stránky	zs-tasov.cz
Právní forma	příspěvková organizace
Název zřizovatele	Obec Tasov
Součástí školy	Mateřská škola Základní škola

	Školní družina Školní jídelna
Ředitel školy	Mgr. Irena Martincová
Výchovný poradce	Mgr. Jana Křížová
Metodik prevence sociálně patologických jevů	Mgr. Helena Pechová

3. Právní východiska

- Metodický pokyn MŠMT ČR č.j.: 14 514/2000 – 51 k prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže
- Metodický pokyn MŠMT ČR č.j.: 28 275/2000-22 k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení
- Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Č.j.: 37 014/2005-25
- Pokyn MŠMT ČR č.j. 14 423/99-22 k výchově proti projevům rasismu
- Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví Č.j.: 10 194/2002-14
- Metodické doporučení k prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, MŠMT č.j.: 21291/2010-28
- Vyhláška MŠMT č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školských zařízeních
- Metodický pokyn Ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování ve školách a školských zařízeních č.j.: 22294/2013-1

4. Personální zajištění prevence

Na realizaci preventivního programu, který představuje oblasti prevence:

- drogové závislosti, alkoholismus, kouření
- šikanování, vandalismus a další formy násilného chování
- virtuální drogy (počítače, televize, video),
- záškoláctví
- xenofobie, rasismus, intolerance, antisemitismus

se podílí všichni zaměstnanci školy.

- **Ředitelka školy Mgr. Irena Martincová** zodpovídá za realizaci preventivního programu, je součástí týmu a jedná s rodiči.
- **Školní metodička prevence Mgr. Helena Pechová** sestavuje MPP a další plány preventivní aktivity ve škole, spolupracuje s vedením školy, výchovnou poradkyní, třídními učiteli, ostatními pracovníky školy, ŠPZ, okresní metodičkou, psychologem a dalšími organizacemi, odborníky a institucemi.
- Sleduje výskyt rizikového chování ve škole, řeší a eviduje rizikové chování.
- Zajišťuje a koordinuje preventivní aktivity a programy prevence pro žáky a pro pedagogy
- Poskytuje materiály a informace všem vyučujícím a rodičům k danému problému.
- **Výchovná poradkyně Mgr. Jana Křížová**
- Eviduje děti s SVP, pomáhá při tvorbě PLPP a individuálních vzdělávacích plánů.
- Spolupracuje s PPP a ostatními ŠPZ.
- zajišťuje kariérové poradenství a pomáhá při rozhodování o dalším vzdělávání žáků
- **Třídní učitelé** sledují vztahy mezi žáky v třídním kolektivu.
- Řeší ihned problémové situace vzniklé ve třídě.

Preventivní tým pro řešení rizikového chování ve škole:

- Mgr. Irena Martincová, ředitelka školy
- Mgr. Helena Pechová, školní metodička prevence
- Mgr. Jana Křížová, výchovná poradkyně
- Třídní učitelé

Tým řeší veškerá riziková chování žáků ve škole i mimo školu. Volí vhodné okamžité postupy prevence. Jedná s rodiči, Policií ČR, PPP, OSPOD, odborným lékařem...

5. Cíl minimálního preventivního programu

- Cílem primární prevence je zvýšení odolnosti dětí vůči sociálně patologickým jevům (drogová závislost, alkoholismus, kouření, onemocnění HIV/AIDS a další infekční onemocnění související s užíváním návykových látek, šikana, záškoláctví, kyberšikana, krádeže, kriminalita, delikvence, rasismus, xenofobie, extrémismus, patologické hráčství, politický extrémismus, negativní působení sekt a politických stran, sebepoškozování, rizikové chování v dopravě, rizikové sporty, poruchy příjmu potravy, sexuální rizikové chování...)
- Cílem našeho programu je preventivní výchovně vzdělávací působení, které je neoddelitelnou součástí výuky a života školy.
- Minimální preventivní program je nedílnou součástí školního vzdělávacího programu.
- Důležitý je i individuální přístup k jednotlivým žákům. Je nutné analyzovat jedince, konkrétní sociální situaci dítěte, aby došlo k rozpoznání a zajištění včasné intervence zejména v případech týrání a zneužívání dětí, domácího násilí, ohrožování mravní výchovy a poruchy příjmu potravy (anorexie, bulimie). Zvýšenou pozornost věnujeme dětem s vadami učení a chování, protože tuto skupinu chápeme jako velmi ohroženou, a pomáháme jim ke kompenzaci problémů. Nabízíme volnočasové aktivity a programy, kde se mohou uplatnit všechny děti.
- Důraz je položen na informovanost žáků ve vyučovacích hodinách a rodičů při třídních schůzkách nebo individuálních setkáních.
- Systematická výchova ke zdravému životnímu stylu.
- Zapojení pedagogických i provozních zaměstnanců do systému prevence.
- Aktivní spolupráce s rodiči.

6. Analýza současného stavu

Ke zjištění aktuálního stavu a posouzení problematiky rizikového chování žáků slouží třídnické hodiny a setkávání zástupců tříd s výchovným poradcem. Dalším zdrojem získávání informací od žáků je schránka důvěry ve vestibulu školy.

Ve školním roce 2015/16 proběhl ve všech ročnících II. stupně preventivní program „Šikana“ SVP Velké Meziříčí, přestože byly kolektivy hodnoceny pozitivně, řešilo na konci školního roku ŠPP pokus o kyberšikanu učitele ze strany žákyň 8. ročníku. Protože i v jiných třídách se objevilo podezření na šikanu, zůstává prevence tohoto jevu primárním úkolem minimálního preventivního programu školy.

Nejčastější problémy s žáky řešené při vyučování: Časté zapominání pomůcek a úkolů, nekultivované chování, vulgární vyjadřování. Nejčastější problémy řešené o přestávkách: Nerespektování domluvených pravidel chování a jednání, vulgární vyjadřování, vandalismus na školním majetku, drobné fyzické potyčky.

Kromě prevence šikany zůstává základním cílem preventivní strategie na naší škole osvojování základních kompetencí v oblasti zdravého životního stylu, prevence a rozvoj dovedností, které vedou u dětí a mládeže k odmítání všech druhů sebe-destructivního chování, projevů agresivity a porušování zákona a umění ocenit dodržování pravidel slušného chování.

Silnou stránkou naší školy zůstává účast většiny žáků a pedagogů na volnočasových aktivitách pořádaných školou. Děti se tak setkávají napříč ročníky a jsou se svými učiteli v kontaktu i mimo vyučovací proces. Toto posiluje vzájemnou důvěru, schopnost komunikovat o problémech, které se v kolektivu objevují.

7. Spolupráce s rodiči

Spolupráci s rodiči vidíme jako klíčovou při realizaci našeho minimálního preventivního programu. Rodiče jsou prostřednictvím třídních učitelů informováni o realizaci programu na škole, problematika byla zařazena i na jednání školské rady. Další informace poskytujeme rodičům prostřednictvím webových stránek školy, na třídních schůzkách, v obecním zpravodaji, ve školním časopise „Tasovák“, v propagačních materiálech na nástěnkách ve škole a na návsi.

Škola nabízí rodičům konzultace s výchovnou poradkyní a metodičkou prevence.

Na začátku školního roku jsou rodiče písemně informováni o nutnosti seznámit se se školním řádem a Minimálním preventivním programem na webových stránkách školy.

Pro rodiče a veřejnost pořádáme vánoční koncert, rozsvěcování vánočního stromu, školní akademii, atletickou olympiádu, výstavy, pasování, slavnostní zápis do 1. ročníku...

8. Volnočasové aktivity a akce organizované školou:

Škola nabízí pravidelné aktivity zaměřené na vyplnění volného času ve škole. Dále pak aktivity a akce, které rozšiřují povědomí o fungování některých firem, organizací a možnosti trávení volného času.

- A) Ve škole pracují tyto kroužky:
- Vzdělávací: anglický, vaření
  - Umělecký: výtvarný
  - Sportovní: florbal, fotbal, vybíjená, pohybové hry
- B) Exkurze, kurzy a výlety: Elektrárna v Dukovanech, letiště v Náměšti nad Oslavou, čistička odpadních vod, ZOO Jihlava, lyžařský kurz, horská turistika, poznávací zájezdy....
- C) Soutěže: zimní čtyřboj, florbalové turnaje, turnaje ve vybíjené, OVOV, Mikulášská laťka, fotbalové turnaje, Olympijský víceboj...
- D) Besedy: s Policií ČR, se Sborem dobrovolných hasičů, první pomoc, s cestovatelem, se spisovatelkou...
- E) Kulturních pořady: divadelní a hudební vystoupení v sokolovně školy, dětský karneval
- F) Sportovní soutěže: atletická olympiáda, Den dětí
- G) Akce, na kterých se podílí žáci: zápis do 1.ročníku, Den proti rakovině, dětský karneval, vítání občánků, rozsvěcování vánočního stromu, kulturní program pro veřejnost - pout'

9. Vzdělávání pedagogů

Metodik prevence se účastní školení pořádaného NIDV v Jihlavě nebo v Třebíči, ostatní pedagogové formou samostudia (využívání odborné literatury ve školní knihovně). Problematika prevence je 2x ročně zařazována na pořad jednání pedagogické rady.

10. Metody práce

V rámci výuky jsou a budou i nadále kromě tradičních metod práce využívány další metody, které se osvědčily. Výchova bude probíhat mezipředmětově.

Např.:

- společné stanovení a zažití pravidel soužití mezi žáky a učiteli,
- zvyšování zdravého sebevědomí žáků,
- zkoumání a uvědomování si vlastní osobnosti,
- vnímání individuálních odlišností dětí mezi sebou a přijímání těchto jevů,
- nácvik vzájemné úcty, sebeúcty a důvěry,
- diskuze, komunikací řešit problémy a konflikty (například formou komunitního kruhu),
- rozvoj schopnosti klást otázky, umění vyjádřit svůj názor, umění říci „ne“,
- navozování příznivého psychosociálního klimatu ve třídě,
- osvojování a upevňování základních návyků v rámci ZŽS – hygiena, životospráva, sdělení základních informací z oblasti,
- prevence experimentování s alkoholem a cigaretami,
- základy etické a právní výchovy,
- zaměření pozornosti na včasné odhalování specifických poruch učení nebo i jiných postižení,
- všestranný rozvoj osobnosti žáka, situační hry, dramatizace
- soustředěnost na včasné diagnostikování soc.-patologických jevů ve třídních kolektivech,
- důraz na spolupráci s rodiči,
- široká nabídka volnočasových aktivit,
- ekologická výchova,
- návštěvy filmových a divadelních představení, koncertů, besed apod. Účast v soutěžích výtvarných, sportovních, zdravotnických, dopravních atd. jako v předchozích letech.

11. Znalostní kompetence žáků

A) 1. - 2. ročník

- žáci dokáží pojmenovat zdravotní rizika spojená s kouřením, pitím alkoholu, užíváním drog, zneužíváním léků,

- znají jednoduché způsoby odmítání návykových látek,
- znají hodnotu zdraví a nevýhody špatného zdravotního stavu,
- mají vědomosti o zdravém životním stylu a jak udržovat zdraví
- mají právní povědomí v oblasti sociálně patologických jevů.

B) 3. - 5. ročník

- mají povědomí o zdraví jako základní lidské hodnotě
- znají vhodné činnosti denního režimu, osvojují si zdravý životní styl,
- znají základní způsoby odmítání návykových látek ve styku s vrstevníky
- mají povědomost o tom, že jednání ohrožuje druhé a je protiprávní
- vědí, na koho se obrátit v případě, že jsou porušována jejich práva
- umí pojmenovat mezilidské vztahy
- umí komunikovat se službami poskytující poradenskou pomoc
- znají zákony omezující kouření, požívání alkoholu, užívání a šíření drog,
- podrobně znají zdravotní a sociální rizika návykových látek

C) 6.– 9. ročník

- žáci mají povědomí o zdraví jako základní lidské hodnotě,
- znají činnosti, které jsou vhodné z hlediska zdraví zařadit do denního režimu, osvojují si zdravý životní styl,
- podrobně znají zdravotní a sociální rizika návykových látek a argumenty ve prospěch zdraví,
- znají zákony omezující kouření, požívání alkoholu a zákony týkající se užívání a šíření drog,
- umí komunikovat se službami poskytujícími poradenskou pomoc,
- umí pojmenovat základní mezilidské vztahy,
- umí rozpoznat projevy lidské nesnášenlivosti,
- vědí, na koho se obrátit v případě, že někdo ohrožuje nebo poškozují jejich práva,
- mají povědomost o tom, že každé jednání, které ohrožuje práva druhých (šikana, násilí, zastrašování aj.), je protiprávní,
- znají základní způsoby odmítání návykových látek ve styku s vrstevníky i osobami dospělými.

12. Zařazování okruhů protidrogové prevence do tematických plánů

Při realizaci minimálního preventivního programu klademe důraz na následující činnosti:

- učit žáky řešit konfliktní situace,
- vést je ke schopnosti odmítat činnosti, které by mohly mít negativní důsledky,
- posilovat sebedůvěru dětí,
- informovat je přiměřeně věku o následcích užívání drog,
- podporovat mimoškolní činnost, koníčky, aj.

Následující činnosti provádíme průběžně. Vhodné jsou hodiny prvouky, přírodovědy, vlastivědy, českého jazyka, výchovy k občanství, výchovy ke zdraví.

I. Cíl: Posilování schopnosti vypořádat se s odmítnutím, zklamáním, selháním.
(Jde o rizikové faktory drogové závislosti.)

Metody práce:

Příklady řešení konfliktů:

Dostal jsem špatnou známku, nesmí se dívat na televizi.
Mladší sourozenec vyvolal hádku, potrestán jsem byl já.
Všechny kamarádky mají domeček pro "barbínu", já ne.
Chtěl jsem jít ven, ale musím uklízet pokoj.
Zradil mě kamarád.
Nesmím si koupit zmrzlinu, protože mám kašel.
Nesmím si hrát na počítači, protože musím dělat úkol.
Nedostanu křečka, protože mám alergii.
Rodiče už na mě nemají tolik času, protože se narodil bratříček.

Těmito činnostmi vedeme děti k poznání, že problémy se dají řešit. Buď je vyřeší samy, nebo s pomocí rodičů, eventuálně odborníků. Učitel by měl děti upozornit na existenci linky důvěry.

II. Cíl: Výcvik dovednosti, jak čelit negativnímu vlivu vrstevníků.

(V tomto výcviku se učí děti odmítnout návrhy vrstevníků k činnostem, které by mohly mít nebo budou mít negativní následky. Tím se učí odmítnout v budoucnu i nabízenou drogu.)

Metody práce:

Formou hry, dialogem, dramatizací řešit přemlouvání. Hledání pádnějších argumentů a způsobů odmítání.

Příklady situací: Kamarád tě přemlouvá, abys s ním vyrobil "petardu".
Bez vědomí rodičů se vydáme na delší výlet.
Polezeme na skálu, na jiná nebezpečná místa.
Zkusíme si zakouřit.
Sebereme doma víno a napijeme se.
Ukradneme čokoládu v obchodě.
Schováme spolužákovi tašku.
Vezmeme si do školy prak.
Zavoláme telefonem do školy a budeme vyhrožovat bombou.
Nastříkáme sprejem na zeď nápisy.
Přivážeme kočce na ocas plechovku.
Budeme po sousedových slepicích házet kameny.

(Situace se mohou přizpůsobit podmínkám, které se objevily ve třídě.)

III. Cíl: Informace o návykových látkách a jejich účincích.

(Návykové látky obecně - alkohol, kouření, nealkoholové drogy. Drogy nevyčleňujeme, spíše se soustředíme na alkohol a tabák.)

Metody práce:

Forma rozhovoru:

a) Jak poznáte opilého člověka? Děti budou uvádět, že křičí, pere se, má nekoordinované pohyby apod. Vyvodíme, že se člověk nechová běžným civilizovaným způsobem. Vysvětlíme dětem, proč tomu tak je. Alkohol poškozují CNS, což vede ke změně chování. Poškozuje i další orgány, např. ledviny, játra, je velmi nebezpečný pro těhotné ženy. Může dojít i k úrazům.

Závěr: Alkohol škodí našemu zdraví.

b) Líbí se vám chování opilého člověka?
Závěr: Alkoholik je vyřazován ze společnosti, ostatní ho nevidí rádi mezi sebou.

c) V zaměstnání?
Závěr: Alkoholik nemůže dobře pracovat, možná i ztráta zaměstnání.

d) Ekonomický dopad. Co by sis mohl koupit místo tří piv? (Za stejné peníze.)

Shrneme negativní důsledky požívání alkoholu. Podobně můžeme pracovat i s tabákovými výrobky.

Podobné účinky jako alkohol mají i látky, kterým se říká drogy. Jsou to například některé léky. Zacházení s léky. (Nebrat je bez vědomí rodičů, užívat podle rady lékaře, jen v předepsaném množství apod.)

Co by se dětem stalo, kdyby pily alkohol nebo si braly léky? Chvilku by jim bylo třeba příjemně, ale potom únava, bolesti hlavy, špatně od žaludku apod.

IV. Cíl: Podporování pozitivních aktivit u dětí.

(Zaujetí určitým koníčkem a vazba na prostředí spojené s touto aktivitou je nejlepší prevencí zneužívání návykových látek. Domníváme se proto, že je vhodné v co nejnižším školním věku vést děti k zapojení do různých zájmových kroužků.)

Metody práce:

a) **Rozhovory** s dětmi (mluvní cvičení v českém jazyce) na téma: Co mohu dělat, abych se nenudil?

Příklady: Venku prší, nemohu jít ven.
Jsem nemocný a sám doma.
Kamarádka odjela na tábor a já jsem zůstala doma.

Sestřička je nemocná, neuskuteční se plánovaná návštěva u babičky.

b) **Vedeme děti k zakládání různých sbírek.**

Například do hodin českého jazyka můžeme zařadit mluvní cvičení, ve kterých budou děti seznamovat spolužáky se svou sbírkou, informovat je o svém koníčku, práci v kroužku apod. Sbírkou mohou přinést i ukázat. V hodinách přírodovědy se mohou naučit dělat např. sbírky listů, ulit měkkýšů, semen rostlin, apod.

c) **Vhodné využívání volného času doma i ve škole (kroužky, dílny).**

13. Záškoláctví

Problematiku záškoláctví škola neřešila, všichni žáci měli nepřítomnost ve škole řádně omluvenu. Přesto je potřeba nadále věnovat pozornost zásadám omlouvání žáků a evidenci nepřítomnosti ve škole dle školního řádu. Opakovaně s touto problematikou seznamovat i rodiče žáků.

14. Šikanování

Problematiku šikanování škola řešila na I. i II. stupni. Zvláště zvýšenou pozornost věnujeme některým prvkům hrubého chování mezi spolužáky, které by v pozdějším věku mohly mít již nepřímé a přímé znaky šikanování. Všichni pracovníci školy musí sledovat znaky šikanování:

Nepřímé (varovné) znaky šikanování mohou být např.:

- Žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády.
- Při týmových sportech bývá jedinec volen do mužstva mezi posledními.
- O přestávkách vyhledává blízkost učitelů.
- Má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený.
- Působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči.
- Stává se uzavřeným.
- Jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje.
- Jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené.
- Zašpiněný nebo poškozený oděv.
- Stále postrádá nějaké své věci.
- Odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy.
- Mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy.
- Začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole.
- Odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.
- Zejména je třeba věnovat pozornost mladším žákům nově zařazeným do třídy, neboť přízpusobovací konflikty nejsou vzácností!
- Rodiče žáků se doporučuje upozornit zejména na to, aby si všímali těchto možných příznaků šikanování:
- Za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi.
- Dítě nemá kamaráda, s nímž by trávil volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.
- Dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem.
- Necht' jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno při bedlivější pozornosti pozorovat strach. Ztráta chuti k jídlu.
- Dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o dovoz či odvoz autem.
- Dítě chodí domů ze školy hladové (agresori mu berou svačinu nebo peníze na svačinu).
- Usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. "Nechte mě!"
- Dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně.
- Dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objevují výkyvy nálad, zmínky o možné sebevraždě. Odmítá svěřit se s tím, co je trápí.
- Dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze.
- Dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí.
- Dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, možná projevuje i zlobu vůči rodičům.
- Dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma. Své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.)
- Dítě se vyhýbá docházce do školy.
- Dítě se zdržuje doma víc, než mělo ve zvyku.

Přímé znaky šikanování mohou být např.:

- Posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet. Rozhodujícím kritériem je, do jaké míry je daný žák konkrétní přezdívkou nebo "legrací" zranitelný.

- Kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským až nenávistným, nebo pohrdavým tónem.
- Nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil.
- Příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem, a skutečnost, že se jim podřizuje.
- Nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k spoluúčasti na nich.
- Honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvláště silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí.
- Rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout.

15. Spolupráce s odborníky a dalšími organizacemi

Oblast školství

- pedagogicko - psychologická poradna (Velké Meziříčí, Žďár nad Sázavou, Třebíč)
- vzdělávání pedagogů, kteří realizují preventivní aktivity ve škole, odborná práce s dětmi ohroženými sociálně patologickým vývojem

Oblast zdravotnictví

- dětský lékař

Oblast sociálních věcí

- sociální odbor, kurátoři

Policie ČR

- využít lektorských služeb policistů v oblasti sociálně patologických jevů

16. Plán činnosti a hodnocení prevence sociálně patologických jevů.

Plán aktivit na daný školní rok a jeho zhodnocení jsou vypracovány vždy jako příloha tohoto programu. Plán je vypracován do 15. září daného školního roku a zhodnocení do 30. června daného školního roku. Obecně jsou plánované aktivity rozděleny na dané měsíce takto:

Srpen

- Připravit (inovovat) Minimální preventivní program v reakci na změny, které vychází z vyhlášek MŠMT, ale také dle nutnosti a závažnosti vzniklých situací z minulého školního roku.
- Zpracovat plán na daný školní rok, předložit plán ke schválení školské radě.

Září

- Informovat na provozní poradě všechny učitele, vychovatele a další pracovníky školy o prevenci sociálně patologických jevů, především o konkrétních podmínkách ve škole z hlediska rizik, uplatňování různých forem a metod umožňujících včasné zachycení žáků.
- Informovat žáky a rodiče o volnočasových aktivitách školy.
- Poradenská služba pro rodiče, konzultační hodiny ped. pracovníků (školní web, žákovská knížka).
- Seznámit pedagogické pracovníky s Minimálním preventivním programem, určit kroky, které povedou k jeho realizaci.
- Zpracovat etickou výchovu, výchovu ke zdravému životnímu stylu a jiné oblasti preventivní výchovy do učebních plánů jednotlivých předmětů.
- Zpracovat problematiku prevence sociálně patologických jevů do plánu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.
- Zpracovat problematiku prevence sociálně patologických jevů do školních dokumentů (vnitřní řád školy, učební plány, plán práce, ŠVP).

Říjen

- Navázat kontakt s institucemi a organizacemi, které se v angažují v prevenci sociálně patologických jevů.
- Podat návrhy psychologických a speciálně pedagogických vyšetření (problematika sociálně patologických jevů).
- Poradenská služba pro rodiče.
- Zapojení školy do preventivních aktivit financovaných obcí a okresem.

Listopad

- Připravit na pedagogickou radu informaci o sociálně patologických jevech.
- Seznámit rodiče na třídních schůzkách s Minimálním preventivním programem.

Prosinec

- Podat návrhy psychologických a speciálně pedagogických vyšetření (problematika sociálně patologických jevů).
- Připravit pro žáky školy informaci o kriminalitě, delikvenci a záškoláctví ve škole (beseda s Policií ČR, s pracovníkem OSPOD..).

Leden

- Kontrola volnočasových aktivit školy.
- Sledovat a konzultovat s ped. a provozními zaměstnanci školy chování žáků (násilné chování, šikanování, vandalismus a projevy xenofobie, rasismu ve škole).

Únor

- Podat návrhy psychologických a speciálně pedagogických vyšetření (problematika sociálně patologických jevů).
- Zajistit vybavení školy odborným a metodickým materiálem a dalšími pomůckami.
- Zorganizovat přednášku pro pedagogické pracovníky k problematice virtuálních drog a patologického hráčství.

Březen

- Poradenská služba pro rodiče.) (třídní schůzky).
- Připravit pro školskou radu zprávu o plnění preventivního programu ve škole.

Duben

- Podat návrhy psychologických a speciálně pedagogických vyšetření (problematika sociálně patologických jevů).
- Poradenská služba pro rodiče (využívání konzultačních hodin...).

Květen

- Poradenská služba pro rodiče.

Červen

- Vyhodnotit efektivitu jednotlivých preventivních aktivit a preventivního programu za daný školní rok.

17. Standardní činnosti metodika prevence

A) Metodické a koordinační činnosti

1. Koordinace tvorby a kontrola realizace preventivního programu školy
2. Koordinace a participace na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších SPJ
3. Metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence SPJ (vyhledávání problémových projevů chování, preventivní práce s třídními kolektivy apod.)
4. Koordinace vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence SPJ
5. Koordinace přípravy a realizace aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu a na integraci žáků/cizinců., prioritou v rámci tohoto procesu je prevence rasismu, xenofobie a dalších jevů, které v souvislosti s otázkou přijímání kulturní a etnické odlišnosti
6. Koordinace spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence SPJ, s metodikem preventivních aktivit v poradně a s odbornými pracovníky (poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými a dalšími zařízeními a institucemi), které působí v oblasti prevence SPJ)
7. Kontaktování odpovídajícího odborného pracoviště a participace na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu SPJ
8. Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence SPJ v souladu s předpisy o ochraně osobních údajů
9. Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření

B) Informační činnosti

1. Zajišťování a předávání odborných informací o problematice SPJ, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy
2. Prezentace výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností
3. Vedení a průběžné aktualizování databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence SPJ (orgány státní správy a samosprávy, SVP, poradny, zdravotnická zařízení, Policie ČR, orgány sociální péče, nestátní organizace působící v oblasti prevence, centra krizové intervence a další zařízení, instituce i jednotliví odborníci)

C) Poradenské činnosti

1. Vyhledávání a orientační šetření žáků s rizikem či projevy SP chování., poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště (ve spolupráci s třídními učiteli).
2. Spolupráce s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje SPJ u jednotlivých žáků a tříd a participace na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj SPJ ve škole
3. Příprava podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními

18.Literatura pro oblast školního šikanování

A) Základní literatura

- Kolář M. (2011). Nová cesta k léčbě šikany. Praha: Portál.

Poznámka: Pro pracovníky v ústavní a náhradní rodinné péči může být užitečná kapitola Pátáček šikany v knize Bolest šikanování (Portál, 2001, 2005).

Doporučená literatura (knihy, sborníky, studie, závěrečné zprávy)

- Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních č.j.MSMT-21149/2016
- Kolář, M. (2013). Výcvik odborníků v léčbě šikany. Praha: Pražská vysoká škola psychosociálních studií.
- Kolář, M.(2012). Net story: Příběhy ze světa internetu. Praha: NCBI.
- Kolář, M. (2001, 2005). Bolest šikanování. Praha: Portál.
- Kolář, M. (2009). Skrytá podstata Hradeckého školního programu proti šikanování. In: Phillipová, L., Janošová, P. (Eds.) Šikana jako etický, psychologický a pedagogický problém. Sborník příspěvků z konference v Praze 19.3. 2009. Praha: Tribun EU.
- Kolář, M. (2005). Školní násilí a šikanování. Ostrava: CIT, Ostravská univerzita.
- Kolář, M. (Ed.) (2004) Školní šikanování. Sborník z první celostátní konference konané v Olomouci na PdF UP 30.3. 2004. Praha: Společenství proti šikaně. 10-12.
- Kolář, M. (2000, 1997). Skrytý svět šikanování ve školách. Praha: Portál.
- Kolář, M. (2003). Specifický program proti šikanování a násilí ve školách a školských zařízeních. Praha: MŠMT ČR.
- Kolektiv autorů (2012). Elektronická šikana a jak jí řešit. (Metodický materiál.) Praha: NCBI.
- Kopecký, K., Krejčí, V. (2010). Rizika virtuální komunikace. (Příručka pro učitele.) Olomouc: Net Univerzity. [cit. 2.12. 2012] <http://www.e-nebezpeci.cz/index.php/ke-stazeni>
- Krejčí, V. (2010). Kyberšikana – kybernetická šikana. Olomouc: E-Bezpečí. [cit. 2.12. 2012] Dostupný z WWW – <http://www.e-nebezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/materialy-pro-studium-studie-atd>
- Parry, J., Carrington, G. (1997). Čelíme šikanování: Sborník metod. Praha: IPPP: Portál.
- Philippová, L., Janošová, P. (Eds.) (2009). Šikana jako etický, psychologický a pedagogický problém. Sborník příspěvků z konference konané 19. 3. 2009 v Praze. Brno: Tribun EU.
- Rogers, V. (2011). Kyberšikana. (Pracovní materiály pro učitele a žáky.) Praha: Portál.
- Říčan, P., Janošová, P. (2010). Jak na šikanu. Praha: Grada.
- Říčan, P. (1995). Agresivita a šikana mezi dětmi. Praha: Portál.

Doporučená literatura (časopisy)

- Kolář, M. (2010). Bolest kyberšikany. Informační bulletin 1. Úřad pro ochranu osobních údajů.
- Kolář, M. (2010). Ve škole: Šikana, nebo jen škádlení? Psychologie dnes 2 (16), 56-59.
- Kolář, M. (2009). Šikana v mateřské škole: diferenciatní diagnostika – jak rozlišit šikanování od škádlení? Řízení mateřské školy (20. aktualizace). Praha: nakladatelství dr. Josef Raabe.

- Kolář, M. (2009). Zlo či dobro, šikanovanie alebo doberanie? In: Sociálna prevencija 1. Bratislava: Národné osvetové centrum.
- Kolář, M. (2007). Český školský program proti šikanovaniu. Perspektivy. In: Sociálna prevencija. Bratislava: Národné osvetové centrum.
- Kolář, M. (2007). Český školní program proti šikanování. Právo a rodina, 3.
- Kolář, M. (2006). Jak na šikanu? Psychologie dnes 2 (12), 16-18.
- Kolář, M. (2005) Devět kroků při řešení počáteční šikany aneb pedagogická chirurgie. Prevence 7 (2), 3-7.
- Miovský, M. a kol. (2012). Návrh doporučené struktury MPP prevence rizikového chování pro ZŠ. Praha: Klinika adiktologie 1.LF KU

B) Webové stránky s tematikou školní šikany a kyberšikany

Společenství proti šikaně, www.sikana.org
 E-Nebezpečí pro učitele, www.e-nebezpeci.cz
 Národní centrum bezpečnějšího internetu, www.ncbi.cz

C) Kontakty

Sdružení Linka bezpečí (116 111), www.linkabezpeci.cz
 Poradna webu Minimalizace šikany, www.minimalizacesikany.cz
 Internet poradna, www.internetporadna.cz
 Kontaktní centrum, které přijímá hlášení, týkající se nezákonného a nevhodného obsahu internetu, www.Horka-linka.cz
 Poradna E-Bezpečí - poradenská linka zaměřená na prevenci rizikového chování na Internetu.

19. Přílohy

- Plán aktivit daného školního roku
- Hodnocení plánu aktivit daného školního roku

20. Závěr

Minimální preventivní program školy je součástí výchovy a vzdělání žáků po celou dobu jejich povinné školní docházky. Je nedílnou součástí ŠVP ZV „Učit se, poznávat, tvořit“. Účastní se ho všichni vyučující, žáci, odborníci. Jeho výsledky můžeme zjistit, až žáci opustí školu a zapojí se do společenského života. Vždy ale záleží na působení rodiny, přátel, školy. Důležitým faktorem je prostředí, ze kterého žák pochází, zázemí, jaké má, a finanční prostředky, kterými rodina disponuje. Ne vždy se daří zajistit všem dětem stejné podmínky pro jejich další rozvoj.

Naším cílem je naučit žáky ubránit se negativním vlivům společenského prostředí, včas je rozpoznat a ubránit se jim.

V Tasově 15.5.2017

.....
 ředitelka školy